

Jonathan Harvey

door Fie Schouten

Jonathan Harvey (1939-2012) was een Engelse componist, geboren in Sutton Coldfield, 12 kilometer ten noorden van Birmingham. Zijn vader was een fervent amateurmusicus en componist, die de liefde voor de muziek doorgaf aan zijn beide zoons. Jonathan Harvey wist toen hij zes jaar was al dat hij componist wilde worden. Hij studeerde in het Verenigd Koninkrijk, ging op reis in zijn werkende leven, maar bleef altijd in Engeland geworteld. Zijn koormuziek is zeer geënt op de Engelse kerkkoortraditie en is in sterk contrast met de muziek die meestal op het vaste land van hem te horen is. Harvey ontwikkelde ook een fascinatie voor elektronische muziek, iets waar hij veel mee bezig was toen hij in Parijs een tijdlang aan IRCAM¹ werkte.

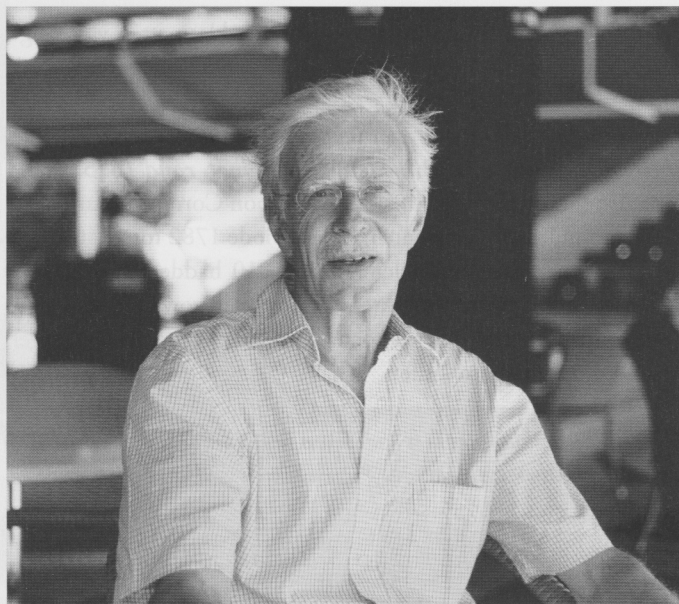
Het motto van Harvey: *'Het is belangrijk om te proberen iets voor mensen te doen met je muziek, om ze zich iets te laten realiseren wat ze zich voorheen niet realiseerden.'*

Ik wil hier graag drie werken in de spotlights zetten waarin de klarinet een belangrijke rol speelt.

The Riot (1993, 9 minuten) voor fluit/piccolo, basklarinet en piano. Het is geschreven voor Het Trio (Harrie Starreveld, Harry Sparnaay, René Eckhardt) en de titel van het stuk ('opstootje') is een anagram van hun ensemblenaam, het weerspiegelde voor Harvey het karakter van Het Trio. Maar ik weet van Harry Sparnaay dat zij Harvey juist gevraagd hadden omdat zij dachten dat zij een rustig werk van hem zouden krijgen! Vrolijke virtuositeit is dominant in het werk, verschillende thema's duikelen over elkaar heen en het gebruik van specifieke intervallen die steeds terugkomen maakt het stuk heel herkenbaar en uniek. Na negen minuten eindigt het werk met een deel dat steeds fragmentarischer wordt en ad random lijkt, maar het niet is. Een grote uitdaging voor de uitvoerders is het samenspel in het hele stuk, maar misschien nog wel het lastigst is de laatste noot: piccolo en piano moeten samen één hoog kort nootje spelen ...

Een goede uitvoering vind ik die met Lori Freedman op basklarinet, in een live-uitvoering in 2011, te vinden op YouTube.

Chu (2002, 12 minuten) voor sopraan, klarinet/contrabasklarinet en cello. Het is geschreven voor ensemble Accroche Note uit Straatsburg, met artistiek leiders klarinettist Armand Angster en sopraan Françoise Kubler. Chu ('vogel') is een hommage aan de moedige en vreedzame ziel van de Tibetanen die onderdrukt worden in hun land en een eerbetoon aan de twee miljoen mensen die overleden. De tekst die de zangeres zingt, is in het Tibetaans, tweederde van het stuk bestaat uit een traditioneel eerbetoon aan de godin Tara en het coda is op een gedicht van Soname Yangchen, die vluchtte uit Tibet en zich in Engeland vestigde.

Jonathan Harvey

foto: Anna Harvey

De zang doet zeer denken aan wereldmuziek, de klarinet en de cello ondersteunen dit deels met etherische en vogelachtige geluiden en het midden van het werk is diep geaard met verlaagde cellosnaren en een ronkende contrabasklarinet.

Cirrus Light (2012, 9 minuten) voor soloklarinet. Het is geschreven in opdracht van de ARD, Internationalen Musikwettbewerb. Cirrus, windveren of vederwolken zijn een type wolken die op een hoogte van zes tot twaalf kilometer voorkomen. Ze bestaan volledig uit ijskristallen. Deze wolken, die vaak te zien zijn als het (nog) mooi weer is, hebben een draderige structuur en kunnen zich ook rangschikken in kleinere of grotere plukken of smalle banden.

Harvey zat in de zomer van 2012 – zijn laatste zomer – urenlang in zijn rolstoel te kijken naar de zomerse hemel met de cirruswolken die vaak prachtig verlicht werden door de zonnestralen. In dit klarinetwerk 'zoekt' de klarinet in de hemel naar de wolken, het zijn veel etherische en zachte klanken die de klarinet voortbrengt. Dit was een van de laatste stukken die hij componeerde, hij werd ziek en kon steeds minder ondernemen, maar de verwondering over het leven bleef, en dat is ook te horen in zijn muziek.

Website: <https://jonathanharveycomposer.com>

¹ Het Institut de recherche et coordination acoustique/musique in Parijs is een vooraanstaand instituut op het gebied van nieuwe (al dan niet elektronische) muziek, dat specialisten uit verschillende disciplines (muziek, informatica, akoestiek e.d.) samenbrengt. Veel hedendaagse componisten hebben er gestudeerd of stage gelopen.